

Pokolj Mavsarjeve družine

Dne 26. decembra so komunisti v Prapročah pri St. Rupertu ~~zajeli~~ ~~znano~~ Mavsarjevo družino iz Praproč. Ze minulo jesen so tej družini izropali premoženje. Na prigovarjanje prijateljev je Mavsar zapustil svoj dom in se zatekel pred partizanskim krvološtvom v Dob. Z njim je šla žena Terezija in štirje otroci. Tu so jih potem zajeli komunisti in po enodnevnem mučenju na grozovit način umorili očeta Mavsarja, bivšega župana, mater, sina Dorka Mavsarja, znanega športnika in balkanskega prvaka v metanju kopja, sedemnajstletno hčerko Marijo ter že sinova štirinajstletnega Petra in devetletnega Stanka. — Nečloveško dejanje nad slovensko družino vpije do neba. In take zločine naj bi zakrivali in netili z neko čudno »krščansko« ljubeznijo, ki je vedno na ustih takih, ki bi po svoji funkciji morali nositi zastavo borbe proti zločinstvu, medtem ko so si privzeli žalostno vlogo komunističnih pomagačev!

Mavsarjeva družina iz St. Ruperta. Take družine, cvet slovenskega naroda, pobija nečloveški komunizem.

† Darko Mavsar

Zaloigre na deželi, ki jih povzročajo komunistične tolpe, se nadaljujejo. Na praznik sv. Štefana so napadli partizani grad na Dobu pri Št. Rupertu na Dolenjskem, kamor se je zatekla Mavsarjeva družina. Prej so živeli Mavsarjevi v Prapročah, kjer je bil oče župan: ko pa so ga partizani izropali in mu stregli po življenju, se je z ženo in štirimi otroki umaknil na Dob. Z družino je bil tudi sin Darko, znani športnik in balkanski prvak v metanju kopja. O božičnih praznikih so jih partizani napadli na Dobu in pomorili vso družino. Umorjen je bil tudi Darko Mavsar in tako smo izgubili Slovenci z njim mladega fanta, ki je večkrat tekmoval tudi v inozemstvu in se vračal v domovino z vencem zmage.

Darko Mavsar je bil miren fant, ki se ni zanimal za politiko. Svoje telesne sile je posvetil lahki atletiki in se že v zgodnjih letih razvil v zmagovitega atleta. Postal je državni rekorder bivše jugoslovanske države, prav posebno pa se je uveljavil na balkanskih igrah leta 1940. v Carigradu, kjer si je priboril prvenstvo tudi nad grškimi in turškimi atleti in postavil nov balkanski rekord. Poročila o partizanskem napadu na Dob vedo povedati, da je Darko junaško branil svojo družino in da je končno tudi sam podlegel smrtnim ranam. Vest o grozoviti krivici, ki se je zgodila nad Mavsarjevo družino, je globoko odjeknila po vsej šent-rupertski okolici, prav posebno hudo pa je prizadela junaška smrt Darka Mavsarja njegove številne prijatelje in znance po vsej slovenski zemlji.

Mici Mavsarjevi v spomin

V četrtek, 23. decembra, bo ob pol 8 v cerkvi Srca Jezusovega mašinska družina kot obletnica za pokojno družino Mavsar iz št. Ruperta. Vabljeni!

Pred letom je bilo. V tihi božični noči, ko sva bili zadnjikrat skupaj. Pač nisva slutili, niti Ti in še manj jaz, da se pošlavljava. — Res, dalj časa kakor običajno, sva posedeli.

Tam v šent-ruperški fari je bilo. Prav tam, kjer si ugledala luč sveta, tam, kjer Te je mati

— tako dobra, verna slovenska žena — vzgojila v prav tako hči. Rastla si in se razvijala v dobro in pošteno dekle; bila si ponos svojih staršev in bratov, bila si najboljša hčerka in sestra, bila pa tudi ponos vse šent-ruperške fare. Kdo ni poznal Mavsarjeve Mici!

Usoda je hotela, da sem Te srečala. V šent Rupertu, kamor sem morala za kruhom. Bila si mi druga sestra, v Vaši hiši sem našla drugi dom. Toda prav kmalu so začeli zločinci stegovati svoje roke nad Vašo hišo. Preganjana si morala s starši iskati strehe pri dobrih ljudeh. Vendar to jim je bilo premalo. Zahotelo se jim je nedolžne krvi, tudi Tvoje.

Padla si, Mici, v cvetju mladosti. — Zločinska roka ni prizanesla niti Tebi, najnedolžnejši. Tako mlada, tako dobra in plemenita si bila. Zapustila si nas, Tvoje mesto je prazno, zamaš Te čakamo.

Draga prijateljica, počivaj mirno, Bog pa naj Ti bo obilen plačnik za Tvoja dobra dela! — Tvoja prijateljica.

g. Alfons Jaki
Brinje 6, Brinje
8232 Šentrupert

Poštovani g. Jaki,

Hvala Vam na razgovoru i na podacima i pomoći koju ste mi pružili u vezi sa sudbinom atletičara Darka Mavsara i njegove porodice.

Darko Mavsar je, sa samo 21 godinom već bio vrlo poznat atletičar, bacač koplja, član Spornog društva Planina iz Ljubljane, rekorder Jugoslavije i prvak Balkana 1940. godine u Istanbulu.

Ovo je tekst koji sam napisao, na osnovu pisanog u novinama iz tog vremena, i ostalih podataka, ali pre svega na osnovu Vašeg svedočenja. Molim Vas da ga pogledate i ispravite, ako sam nešto pogrešno napisao.

Ljubljanski dnevnik „Slovenec“ u broju od 6. januara 1943. godine donosi naslov „Pokolj porodice Mavsar“. Drugi dnevnik „Jutro“ pod naslovom „Grozni komunistički zločini“ piše o istom događaju. Prva „atletska“ vest u 1943. godini bila je ona o pokolju porodice bivšeg Župana Šentruperta, lokalnog veleposednika, Jožefa Mavsara iz Praproča. Zbog pretnji komunističkih odmetnika Župan bi sa porodicom uveče iz kuće u Praproču prelazio u obližnji utvrđeni zamak Dob, kod porodice grofa Feliksa Logotetija (Feliks Logothetti). Zamak se smatrao bezbednim jer ga je branila 17-očlana naoružana posada. Pred Božić se porodici, iz Italije, pridružio najstariji sin Darko Mavsar. Na Štefandan, 26. decembra 1942, iskoristivši priliku što je većina posade bila odsutna, a uz pomoć saradnika unutar dvorca, pripadnici Gupčeve brigade su ušli u zamak, likvidirali stražare i zarobili članove porodice Logoteti i Mavsar. Zarobljeni su posle mučenja ubijeni, a njihova tela bačena u plamen zapaljene štale dvorca. Ubijeni su glava porodice Mavsar, Jože, njegova supruga Terezija, sinovi Isidor – Darko (21 godina), Ciril (19 godina), Petar (14 godina) i Stanko (9 godina) i kći Marija (17 godina). Tragedija porodice Mavsar nastavljena je 23. marta kada je komunist Tominec ubio na ulici 12-ogodišnjeg Vilka Mavsara. U maju je ubijen Dolfi Mavsar, a jedan član porodice ubijen je po završetku rata u Kočevskom Rogu. Na mestu zamka danas se nalazi zgrada zatvora.

Ubistvo Darka Mavsara bilo je strašan udarac za sport u Sloveniji. To je bio događaj koji je obeležio atletiku u godinama rata možda više nego najbolji rezultati Stepišnika, Košira i Mavsara samog.

Pošto neke stvari nisam dobro razumeo molim Vas da mi odgovorite ba sledeća pitanja:

1. Rekli ste mi da je jedan brat bio član domobranske posade i da je ubijen u bunkeru. Kako se on zvao, gde je i kada to bilo?
2. Da li znate kako se zvao momak koji je ubijen u Kočevskom Rogu?
3. Dva brata Mavsar su preživela ubistvo. Kako, nisu bili prisutni ili su pobešli?
4. Rekli ste mi da su dva brata (Jože i Franc) emigrirali u Ameriku. Da li sam to tačno zapisao? Kada su umrli?
5. Nisam razumeo šta se dogodilo sa Pavelom Mavsarom?

6. Šta je bilo sa posmrtnim ostacima Mavsarovih. Ako sam dobro razumeo rekli ste mi da su prvo sahranjeni na groblju u Mokronogu, pa zatim preneti .... Gde?

U prilogu vam šaljem i nekoliko isečaka iz ondašnjih novina koje se odnose na tragediju Mavsarovih.

Puno Vam hvala na pomoći. Nadam se da će tekst pomoći da se ne zaborave detalji o ovoj tragediji.

Takođe Vas molim da se u moje ime zahvalite g. Tone Maroši na pomoći i podacima koje mi je poslao.

Srdačan pozdrav

Ozren Karamata

Karamatina 17

11080 Zemun, Srbija

Tel: +381 11 2198 583 i +381 64 881 3001

E-mail: ozrenk@bio.bg.ac.rs

Alfonz Jaki

Brinje 6

8232 Šentrupert

Slovenija

tel: 07-30-40-005

Ozren Karamata

Karamatina 17

Srbija

Družina Mavsar je bila 12 članska družina. Oče Jože takratni župan, mati Terezija.

1. Dolfi je bil v bunkerju. Bilo je leto 2. 5. 1943 leta takrat je bil napad na Šentrupert in je minometalec vrgel na bunker bombo, ki je ubila Dolfija, ki je bil v Vaški straži, pred župnijsko zgradbo. Borbo je vodil Tominec Milan domačin Gubčeve brigade.
2. Pavle je bil ubit v Kočevskem rogu kakor ostali, ki so pobegnili v Avstrijo. Tam so prišli Jože in brat Franci. Jože in Franci sta odšla v Ameriko. Pavle se je vrnil s transportom v Slovenijo nato pa so jih pobili v Kočevskem rogu z ostalimi begunci, vendar Pavle saj ni bil nič kriv. On je bil interniran v Gonars v Italijo. Po kapitulaciji Italije se je vrnil v Slovenijo.
3. Franci takrat je bil v Ljubljani, ni bil na gradu Dobu. Jože, Vili in sestra Marija so pobegnili iz gradu. Marija je bila ranjena zato so šli za njo ter jo privedli nazaj v grad. Darko je bil močan in je prebil podrum, da so se spustili v spodnje prostore ter omogočili pobeg Jožeta, Vilija in Marije.
4. Jože je umrl 21. 3. 2002. Bil je generalni vikar, monsinjor, prelat. Franci je umrl 27. 5. 2006.
5. Pavle je bil iz izseljen v taborišče Gonars v Italijo.
6. Posmrtni ostanki so bili prepeljani na pokopališče v Mokronogu. Za tem je moja teta čez 20 let prepeljala na Šentrupersko pokopališče.
7. Ciril ki je bil z ostalo družino v gradu u jutro, uzili so ga da je šel kuči. Nekateri partizani so dobro poznali njegov dom, tam so naložili ves prehrambeni živež na voz. Ciril je bil poznan konjem, saj je bil naslednik te kmetije. Njihova kmetija je bila oddaljenja 800 m od gradu. Ob vozu so privezali živino, konje napregli ostala živina pa je šla ob vozu tako da so krenili ob 5. uri od hiše preko vasi Lok, preko hriba Debenec, po gozdu Blaten klanec. *se zivela pila* To je zgodba stara 98 let. Tam je imela Gubčeva brigada svojo postojanko. Ko je Ciril prispel v to postojanko in videl kaj ga čaka se je na voz

naslonil ter jokal ter prosil, da ga pustijo živeti. Brez usmiljenja ga je eden od partizanov ustrelil ob zadaj. Tisti, ki mi je to pripovedoval je bil zraven pri uboju. Ubijalec se je sam pohvalil moji materi drugi dan, da jih je sam pobil, to pa je bil Simončič Fonzi v vasi Brinje, kjer je imel Jože Mavsar drugo posest. V tej vasi sem sosed njihove posesti. Sestra Jožeta Mavsarja je dejala, da ne bo imel sreče tisti, ki jih je pobil, tako da je Simončič Fonzi čez 14 dni padel v borbi Žužembreg. Sestra Rozalija Mavsar je imela svoje stanovanje pri svojem sinu. Ko je Gubčeva brigada odšla je sestra oz. njihova teta pobirat kosti ožganih trupel. 9 letni fantek Stanko je bil živ vržen v ogenj, to so ugotovili, ko je italijanski zdravnik delal obdukcijo. Vsi komunisti, ki so se znesli nad družino Mavsar, so si polastili njihovega imetja, saj so bile dve domačiji lepo urejeni in na novo zgrajeni. Vodil sem denacionalizacijo 13 let, a so dobili simbolično odškodnino v vrednosti 35%. Vse te doživljaje sem jasneje občutil iz zapiskov, ki so mi bili dani o zaplembi. Moje rojstvo 21. 3. 1939 skoraj 4 leta sem bil star in se dogodkov še dobro spominjam. Beograjski nadškof Stanko Hočevar te dogodke dobro pozna, saj je od mene oddaljen 20 km in vam lahko kaj tudi on pojasni. S. Hočevar me dobro pozna, saj je moja teta kuhala pri njegovi novi maši.

Zraven prilagam fotokopijo zaradi lažjega razjasnjenja.

Srčno vas pozdravljam v duhu Boga Jaki Alfonz.

due 26. 4. 2011
Sentrupert

Cleveland August 25-06.

Spostovani gospod
Fonzi in družina

Se le sedaj sem se
pripravila poslati
od mojega moza
death certificat copy
in slike od funeral
Home, kakor od časopis
paper. So pozabili

Support Our Troops ~ Remember Our Veterans

dat Joskota in tudi
moja sva kinja iz Argen-
tina, tudi niso enajst
bratje, to je že vse me-
nilo in sedaj moram
pocasni naprej - je hudo
teško ki je se bil še
mladi, danes ljudje zi-
vijo več leta - Upam
da pri vas vse je
v rjedu in vase zdra-
vje izboljšuje.

Oprostite moja sloven-
ska pisava, ki nikdar
sem v slovenska šola
hodila - Sedaj pa vsi
dobro se imajte.
Hvala za vse.